

Oslo 09.04.2021

Kulturdepartementet
Kopi: Familie- og kulturkomiteen, Norsk Kulturråd

Norske Dansekunstnere – Innspill til forskrift om midlertidig kompensasjonsordning for kulturarrangementer 2021

Norske Dansekunstnere organiserer om lag 950 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Våre medlemmer har et profesjonelt virke av sammensatt karakter og med bred individuell egenart innenfor scenekunstheltet. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i det frie ikke-institusjonaliserte danse- og scenekunstheltet, samt ved de private og offentlige teater institusjonene, i tillegg til pedagoger i det private og offentlige skoleverket.

I dette innspillet vil vi prøve å belyse hvordan store deler av danse- og scenekunstheltet ikke treffes av ordningene fra Kulturdepartementet, og hvorfor det trengs egne og likelydende ordninger som treffer hele bredden av feltet.

Før vi kommenterer på ordningene må vi påpeke det faktum at ordningene for kulturlivet kommer for sent. Det er ikke godt nok at kompensasjonsordningen som skal gjelde fra 1.1.2021 ikke sendes ut på høring før mars 2021. Dette setter de aktørene som er avhengig av denne ordningen i en forferdelig usikker posisjon. Vi mener også at stimulerings- og kompensasjonsordningene må være samkjørte, og at disse ordningene burde utvikles, sendes ut på høring og vedtas samtidig og i overenskomst med hverandre. På denne måten vil "hull mellom ordningen" kunne fanges opp, belyses og utbedres umiddelbart. Vi har forståelse for at det er et stort press på politisk ledelse, Kulturdepartementet og administrasjonen i Norsk Kulturråd, men vi må be om at det allerede nå igangsettes et arbeid som gjør at ordningene som skal gjelde for kulturlivet fra 31.06.2021 gjøres klare. Aktører, arrangører og kunstnere i kunst- og kulturlivet jobber med svært lange planleggings-, produksjons-, og formidlingsperioder noe ordningene så langt ikke har kunnet ivareta godt nok. Det har blitt en offentlig sannhet at kulturlivet vil være de siste til å kunne åpne opp, og komme tilbake til en tilnærmet normal. Vi forventer derfor at man nå legger frem kompensasjons- og stimuleringsordninger som sikrer kunst- og kulturlivet gjennom og etter pandemien.

Et samlet kunst- og kulturfelt ber regjeringen om å prioritere kunst- og kulturlivet i gjenåpningsfasen. Feltet har vist at de kan ivareta smittevern på en ypperlig måte, og publikumsbegrensning bør kunne differensieres i henhold til kapasitet i salen, og ikke slå alle under én kam, med kun 100 eller etter hvert 200 publikummere.

For norsk danse- og scenekunst treffer den foreslåtte kompensasjonsordningen forsvinnende få aktører – utover de private teatrene som i all hovedsak opererer i Oslo. Vi henviser derfor til deres innspill når det gjelder selve forskriften til

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

kompensasjonsordningen. Vi stiller oss også bak innspill fra Creo, Virke og Norske Konsertarrangører som svært godt dekker og belyser svakheter ved forskriften til kompensasjonsordningen. Vi ønsker gjennom dette innspillet derfor å fokusere på dem som ikke treffes av denne ordningen, og hva vi mener må til for at Kulturdepartementet kan legge til rette for en rettferdig likebehandling av alle aktører i norsk danse- og scenekunst, både de private og offentlig finansierte.

De offentlig finansierte produserende sceneinstitusjonene, som Norsk Teater og Orkesterforening mest sannsynlig har sendt høringsinnspill på vegne av, har alle over 60% offentlig finansiering. Vi ber om at også disse blir gitt mulighet til økte tilskudd gjennom hele 2021, slik at de kan få dekket påløpte merkostnader og inntektstap. For norske danse- og scenekunstnere er institusjoner med stabil økonomi alfa omega gjennom denne krisen. Å sikre økonomien til de produserende institusjonene vil generere en tryggere arbeidshverdag for fast ansatte dansere i Carte Blanche og Nasjonalballetten, i tillegg til de danse- og scenekunstnere som ansettes på midlertidige kontrakter ved f.eks Trøndelag Teater, Det Norske Teater m.fl.

Det ikke-institusjonaliserte prosjektbaserte danse- og scenekunstheltet består av programmerende sceneinstitusjoner, som Black Box Teater, BIT Teatergarasjen, Dansens Hus, Rosendal Teater, Dansenett Norge m.fl, og de ikke-institusjonaliserte prosjektbaserte kunstnere, frigruppene og kompaniene finansiert av ordningene under Norsk Kulturråd, kulturfondet. Det er i den siste delen den aller største andelen norske danse- og scenekunstnere virker. De produserer, distribuerer og formidler forestillinger med bakgrunn i prosjektfinansiering fra ordningene for scenekunst under norsk kulturfond. De er selv i stor grad ansvarlige for produksjon av ny danse- og scenekunst, og co-produseres av de programmerende scenekunstinstitusjonene nevnt over. Skal denne delen av danse- og scenekunstheltet komme gjennom krisen er man avhengig av to faktorer:

- Institusjonene må opprettholde sine forpliktelser overfor kunstnere, frigrupper og kompanier. Vi mener at det er institusjonene som er best rigget til å ta det største ansvaret i denne krisen – fordi de har fast ansatte i administrasjonen og de har en noe mer stabil økonomisk situasjon. Men de er avhengig av å bli innvilget økte tilskudd som dekker merkostnader og tapte inntekter.
- Norske danse- og scenekunstnere må bli gitt mulighet til å dekke sine merkostnader og inntektstap gjennom søkbare ordninger. Per skrivende stund har det kun vært én åpen og annonsert mulighet til å søke tilleggsbevilgning for de tilskuddsmottakere som hadde innvilget tilskudd hos Norsk kulturråd, under ordningene Fri Scenekunst Dans, teater og kunstnerskap – 2.februar 2021. Dette betyr at inntil denne datoen hadde kunstnere, frigrupper og kompanier i det ikke-institusjonaliserte feltet ikke hatt noen mulighet til å få dekket sine merkostnader eller inntektstap – merk dog at dette kun gjelder for aktivitet i Norge, og kun de som hadde mottatt tilskudd fra de nevnte ordningene i Norsk kulturråd.

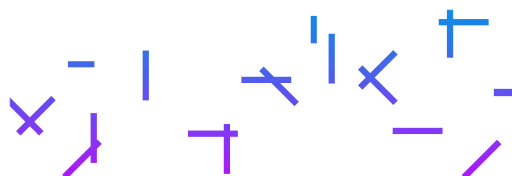
Vi vil prøve å tydeliggjøre utfordringene for denne delen av danse- og scenekunstheltet gjennom et kunstnerskap: Vi kaller dem kompaniet! Kompaniet var i 2020 invitert til å gjeste en norsk musikkfestival, som også programmerer scenekunstforestillinger. Gjestespillet ble naturlig nok avlyst, festivalen utbetalte ingen form for kompensasjon fordi de ikke mottok noen form for kompensasjon fra statlig hold, og påberopte seg force majeure. Kompaniet hadde inngått kontrakter med sine tilknyttede kunstnere før pandemien, og kunne benytte seg av force majeure – og ble derfor ikke økonomisk forpliktet overfor sine kunstnere. Kunstnerne derimot fikk ikke dekket sitt inntektstap fordi NAV ikke godt nok treffer kunstnere med såkalte «kombinasjonsinntekter». I dette tilfellet gikk verken festival eller kompani på noen form for merkostnader, kunstnerne derimot måtte ta støytten. Det samme nevnte kompaniet fikk derimot gjennom 2020 flere merkostnader i form av dyrere produksjoner pga smitteverntiltak, karanteneperioder, og økte kostnader til kost, losji og reise. Disse ble ikke kompensert av noen - hverken

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

co-produsenter eller programmerende institusjoner. Kompaniet fikk i 2020 merkostnader på over 300 000 NOK. Dette er kanskje ikke så mye i det store bildet, men når kompaniet har en samlet inntekt på rundt 5 000 000 NOK i året, ser man at det faktisk beløper seg til en relativ stor merkostnad. Fordi kompaniet er finansiert av midler fra fondet, har det heller ikke mulighet til å bygge opp egenkapital. Kompaniet har altså egentlig ingen oppsparte midler som kan dekke inn disse merkostnadene! Heldigvis fikk kompaniet mulighet til å søke tilleggsbevilgning i februar 2021, og fikk innvilget snau 300 000 NOK.

I 2021 er pandemien velkjent og alle aktører/arrangører legger inn såkalte Covid-klausuler i sine kontrakter. Klausulene sikrer slik vi ser det arrangørene, deretter muligens mellomledet - det nevnte kompaniet, og til slutt står kunstneren igjen. Ved en avlysning er det kunstneren som kommer dårligst ut, og kan ende opp som den store taperen – fordi ordningene i NAV, og da spesielt ordningen for selvstendig næringsdrivende nå er redusert til 60% dekningsgrad. Dekningsgraden i kombinasjon med kombinasjonsinntekter har vist seg som en dårlig kombinasjon! Og for etter hvert mange kunstnere - de unge og nyutdannede fra 2019 og 2020 - de har i aller største grad ikke krav på kompensasjon overhodet fordi de ikke kan vise til høy nok inntekt.

Med dette ønsker vi å belyse hvordan norske danse- og scenekunstnere står svært utsatt til. Risikoen skyves nedover og nedover, og slik vi opplever det fra våre kunstnere, er det dessverre den enkelte kunstner som står igjen med den økonomiske støtten.

Den ikke-institusjonaliserte danse- og scenekunsten har alltid vært internasjonalt orientert med internasjonal aktivitet som en integrert del av virksomheten. Det er villet politikk å stimulere til økt interesse for og eksport av norsk danse- og scenekunst. Tall fra Norsk Kulturråd fra 2018 viser at internasjonal aktivitet står for 40% av den totale virksomheten, og tall for 2019 viser at trenden er økende, og inntektene høyere. Covid-19 har ført til svært redusert internasjonal aktivitet i 2020 og så langt i 2021. Aktiviteten vil i stor grad ikke kunne gjenopptas fullt ut i 2021, og mange kunstnere tilbakemelder at det er vanskelig å få på plass avtaler om spillinger også i 2022. Vi ser antydninger til at innføring av vaksinepass og det faktum at Norge ligger etter med vaksinerings kan få følger for eksporten av norsk danse- og scenekunst langt ut i 2021. Kunstnere vil bli pålagt karantene ved innreise i utlandet og ved hjemreise til Norge – og dette er karantener kunstnerne ikke har økonomi til å dekke. Langsiktigheten i det internasjonale arbeidet ved at det tar år å bygge opp kontakter, opparbeide tillit og bli invitert til festivaler, eller til internasjonalt kunstnerisk samarbeid på andre måter, vil bli skadelidende i lang framover. I disse tilfellene samsvarer ikke Kulturdepartementets ønsker og pålegg om økt aktivitet med feltets faktiske opplevde realitet. Selv om kunstnerne selv ønsker å opprettholde sin aktivitet fører pålegg fra nasjonale myndigheter til at en stor del av feltets aktivitet ikke kan gjennomføres. I disse tilfeller trenger kunstnerne/kompaniene kompensasjon, eller stimuleringsmidler for å gjennomføre aktivitet på en annen tilrettelagt måte. Vi ber med bakgrunn i dette Kulturdepartementet se inngående på utfordringen knyttet til inntektstap fra internasjonale aktiviteter.

Spesifikke tiltak rettet mot danse- og scenekunsten

Det er nå på tide å se på hvordan vi kan sikre kunstnerne – de som faktisk står nederst på rangstigen, men som kanskje egentlig er de viktigste. De er innholdsleverandørene! Det er de som skaper og det er de som utøver, og nå må det sikres ordninger som ivaretar dem i betydelig bedre grad.

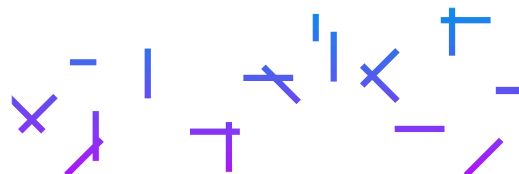
Vi ber derfor om at det kommer egne kompensasjons- og stimuleringsordninger som virkelig treffer kunstnerne, frigruppene og kompaniene i det frie feltet. Vi ber også om at institusjonene (de programmerende og produserende) blir gitt økte tilskudd slik at de kan være med å ta sitt ansvar overfor kunstnerne de ansetter eller programmerer. I det ikke-institusjonaliserte feltet kan man på en måte si at kulturfondet er arrangøren – mens kunstnerne er underleverandørene. De produserende og programmerende institusjonene er arrangøren – mens kunstneren er underleverandøren. I stimulerings- og kompensasjonsordningene er det lagt inn forbehold om at arrangør skal opprettholde forpliktelsene overfor underleverandør. Vi ber om at denne delen av feltet nå blir gitt de samme mulighetene for kompensasjon og stimulering som øvrige arrangører / aktører i kunst- og kulturfeltet.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

I forbindelse med tiltak for kulturlivet, ber vi spesifikt om følgende tiltak for det ikke-institusjonaliserte prosjektbaserte danse- og scenekunstheltet:

- Økte tilskudd til de offentlige finansierte danse- og scenekunstinstitusjonene. Alle må bli gitt mulighet til å få dekket merkostnader og inntektstap. På denne måten sikres at de kan opprettholde sine forpliktelser overfor kunstnere, frigrupper og kompanier.
- Økte tilskudd til Dansenett Norge, de regionale kompetansesentrene for dans og programmerende sceneinstitusjoner slik at de blir gitt mulighet til å få dekket merkostnader og inntektstap. På denne måten sikres at de kan opprettholde sine forpliktelser overfor kunstnere, frigrupper og kompanier.
- Økte tilskudd til alle ordninger for scenekunst i Norsk kulturfond, Fond for Lyd og Bilde, Fond for Utøvende Kunstnere og STIKK. Dette er tilskuddsordningene som holder liv i produksjon, formidling og distribusjon av største del av det norske dansefeltet, og kunstnere som opererer i det ikke-institusjonaliserte prosjektbaserte feltet må bli gitt mulighet til å få dekket sine merkostnader og inntektstap gjennom egne søknadsbaserte ordninger.
- Økte tilskudd til Skuespiller- og danseralliansen slik at de kan opprettholde sin arbeidsgiverfunksjon overfor alle ansatte dansere og skuespillere. I tillegg ber vi om at Kulturdepartementet i samarbeid med alliansen ser på hvilket utvidet ansvar de kan bli gitt gjennom pandemien, for å bidra til at flere dansere og skuespillere blir gitt en tryggere og mer forutsigbar arbeidshverdag. Alliansen har spesifikk kompetanse på danse- og scenekunstheltet, og er en arbeidsgiver som ser hvilke tiltak som vil avhjelpe kunstnerne i sektoren. Skuespiller- og danseralliansen stiller seg positive til særskilte oppdrag fra Kulturdepartementet som følger av pandemien, så sant det følger ekstra midler med. Dette kan f.eks være tilbud til kunstnere i etableringsfasen o.a.
- Staten må forplikte seg til å gå inn i materien som heter kompensasjon for tapte internasjonale inntekter i 2020 og 2021. En kompensasjonsordning for inntektstap ifm. internasjonale visninger og oppdrag har falt mellom alle stoler. EØS-reglementet har fått skylden, men vi ser nå at de i både Sverige og Finland lanserer kompensasjonsordninger for tap av internasjonale inntekter. Vi ber KUD om å se på dette på nytt, og finne innretninger som kan ta vare på kunstnerne som har betydelige tap som følge av bortfall av internasjonale visninger. Mangel på kompensasjon på tap av de internasjonale inntektene er en viktig grunn til at kunstlivet nå blør.

Vi ønsker lykke til med arbeidet, og stiller oss til disposisjon om Kulturdepartementet har behov for ytterligere informasjon, som kan bidra til at det utvikles gode tiltak som kan hjelpe danse- og scenekunsten gjennom krisen.

Kristine Karåla Øren
Forbundsleder

Eva Grainger
Nestleder

